



AL-FARABI 1st International Congress on Social Sciences

May 11-14, 2017 Gaziantep / TURKEY

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines



İKSAD

www.iksad.org

kongreiksad@gmail.com

www.iksadkongre.org

KAZNU

TARIMSAL YATIRIMLARIN FİNANSMANI: TÜRKİYE GÜÇÜN BİR GÜNCELEME

Tuncay Turan TURABOĞLU

Yrd. Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, tturaboglu@gmail.com

Kerim KUTLUAY

İçişletme ABD Doktora Öğrencisi, Mersin Üniversitesi, kerimkutluay@gmail.com

ÖZET

Çok yakın bir geçmişte dek tarımsal ürün istihali açısından kendi kendine yeterli az sayıdaki ülkeden biri olan Türkiye, günümüzde, özellikle bazı ürünler temelinde ithalat yapar hale gelmiştir. Ancak gerek iç tüketimi karşılamak yoluyla gıda ürünlerinin enflasyon üzerindeki baskısını azaltmak ve gerekse de tarımsal sanayi ürünleri dahil tarımsal ürün ihracatını artırarak sürdürmek için bu durumun değişmesi gerektiği açıktır. Bu ise her biri ayrı bir yatırım projesi olarak ele alınabilecek tarımsal üretime dönük yatırımların artmasını ve bu amaca yönelik çabaların desteklenmesini elzem kılmaktadır. Tağıdığı önem ve potansiyele binaen bu çalışmada, tarımsal üretim açısından mevcut yatırım ortamının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla; öncelikle tarım, tarımsal faaliyetler, tarımsal işletmeler tanımlanarak tarımsal destek araçları anlatılmış ve çalışmanın son bölümünde bir sera yatırımı konu edilerek, beğ farklı destek alternatifleri üzerinden bir analiz yapılmıştır. Sonuç olarak; destek mekanizmalarının aynı amaca hizmet etmekle birlikte çoğu kez karşılaştırma yapılmasına olanak tanımayacak biçimde farklılıklar içerdiği, değişken faiz oranı uygulaması ve dosya masraflarının belirsizliği arttırdığı görülmüştür. Tarımsal girişimci açısından dezavantaj yaratan bu durumun artadan kaldırılması için bir tarımsal kredi üst kurumunun kurulmasını faydalı olacağı değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Tarım, tarımsal yatırım, finansman.

FINANCING OF AGRICULTURAL INVESTMENTS: AN INVESTIGATION FOR TURKEY

ABSTRACT

Turkey, which is one of the few self-sufficient countries in terms of agricultural product harvest to a very recent time, nowadays has been able to import on the basis of some products.



AL-FARABI 1st International Congress on Social Sciences

May 11-14, 2017 Gaziantep / TURKEY

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines



İKSAD

www.iksad.org

kongreiksad@gmail.com

www.iksadkongre.org

KAZNU

However, it is clear that this situation must be changed in order to reduce the pressure on inflation of food products by meeting domestic consumption, and to increase the export of agricultural products including agricultural industrial products. This, in turn, makes it essential for agricultural production-oriented investments, each of which can be considered as a separate investment project, to be supported by efforts towards this endeavor. In this study, which carries importance and potential, it is aimed to evaluate the current investment environment in terms of agricultural production. For this purpose; agricultural support tools were described by defining agriculture, agricultural activities, agricultural enterprises and a greenhouse investment has been analyzed on five different support alternatives. As a result; Support mechanisms have served the same purpose, but often have variations that do not allow comparison, variable interest rate application and file costs have increased uncertainty. It would be beneficial to establish an agricultural credit institution in order to eliminate this disadvantage in terms of agricultural entrepreneur.

Key words: Agriculture, agricultural investment, financing.

GİRİŞ

Teknolojideki gelişmelere rağmen üretimin doğa koşullarına bağlı olması nedeniyle risk ve belirsizliğin yüksek olması, tarım sektörünün desteklenmesi ve korunmasını zorunlu kılmaktadır. Tarım üreticisine yeterli gelirin sağlanması, üretici yaşam düzeyinin yükseltilmesi, ürün desenini etkileyerek ürün bazında arz-talep dengesinin sağlanması gibi makro ekonomik hedefler, destekleme politikalarının yanında diğer ekonomi politikalarının da ağırlıklı olarak dikkate alınmasını gerektirmektedir. Tarım politikaları, sahip oldukları geniş etki alanı ile ülkelerin ekonomik, sosyal ve siyasi politikalarının önemli parçalarından birini meydana getirmektedir.

Türkiye'de tarım sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin sorunlarının bağında finansman gelmektedir. İşletmeler; finansman ihtiyaçlarını kendi tasarruflarından, dış kaynaklardan ve devletin mali yardımlarından karşılamaktadırlar. Tarımsal kesimin artan finansman talebi, gelişmiş ülkelerde daha çok organize olmuş tarımsal kredi kuruluşlarınınca karşılanırken, Türkiye'de dahil gelişmekte olan ülkelerde organize olmamış kredi kuruluşlarının payı oldukça büyüktür (Taçkiran ve Özdoğan, 2010:151).

Tarım sektörünün sürükleyici rol oynadığı kalkınmakta olan ülkelerde, tarımın etkin bir yapıya kavuşturulması elzemdir. Bunun için tarımda yeni teknolojilerin geliştirilmesi ve yeni yatırımların yapılması suretiyle daha rasyonel çalışılması gerekmekte olup ihtiyaç duyulan girdilerin sağlanmasında yeterli ve dengeli kaynağa ihtiyaç duyulmaktadır. Bir diğer deyişle, iş, arazi ve sermaye verimliliği ile üretici gelirlerinin artışı sermaye tutarı ile yakından ilişkili olup kaynak tutarının yeterli ve bünyeye uygun olması karlılığı etkilemektedir.



AL-FARABI 1st International Congress on Social Sciences

May 11-14, 2017 Gaziantep / TURKEY

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines



İKSAD

www.iksad.org

kongreiksad@gmail.com

www.iksadkongre.org

KAZNU

Bu çalışmada, yukarıda da açıklandığı üzere ülke ekonomisindeki önemine binaen tarım sektörünün, finansman kaynakları konu edilerek incelenmesi hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda öncelikle, tarım sektörü, tarımsal faaliyetler ve tarımsal işletmeler tanımlanmak suretiyle konuya ilişkin bir çerçeve çizilecektir. Sonrasında finansman kaynakları sınıflandırılarak, günümüz Türkiye’inde tarımsal yatırımlara yönelik finansman kaynakları üzerinden karşılaştırılmalı bir analiz yapılacaktır. Söz konusu karşılaştırma, oldukça geniş bir alanı kapsamı nedeniyle sadece iç kaynaklar açısından ele alınarak gerçekleştirilerek, çeşitli finansman kaynaklarına ilişkin uygulamadaki benzerlik ve farklılıklar ortaya konulmaya çalışılacaktır. Sonuç bölümü ulaşılan bulguların sıralandığı, yorumlandığı ve çözüm önerilerinin sunulduğu bir bölüm olarak planlanmıştır.

TARIM SEKTÖRÜ, TARIMSAL FAALİYET VE TARIMSAL İŞLETME

Tarım (ziraat), bağıta insan olmak üzere canlılar için besin kaynağı olabilecek ve ekonomik değere sahip her türlü tarımsal-hayvansal ürünün bakımı, beslenmesi, yetiştirilmesi, korunması ve mekanizasyonuna yönelik faaliyetlerin tamamı ile durgun sularda veya özel alanlarda yapılan balıkçılık faaliyetlerinin tümünü ifade etmekte olup bitkisel ve hayvansal üretim olmak üzere iki temel üretim dalından oluşur (<http://tr.wikipedia.org>, erişim tarihi: 20.12.2016).

Tarihi perspektif içerisinde tarım sektörünün, Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) ve istihdamdaki payı giderek azalmış ve bu da gelişmişlik düzeyinin en önemli göstergesi olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Böylece yüzyıllar boyunca sahip olunan toprak miktarı ile ölçülen zenginlik, Sanayi Devrimi’nden itibaren üretim kapasitesi ve fabrikalarla ölçülmeye başlanmıştır (Acar, 2006:21).

Tarımsal faaliyet (tarım); toprağı ve tohumu birlikte kullanarak bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretilmesi ve üretilen bu ürünlerin çeşitli aşamalarda değerlendirilmesidir (Balaban vd., 1981:37; Rehber ve Çetin, 1998:5). Bu tanıma daha geniş boyutta ele alarak tarımsal üretim dışında, tarım ürünleri ve girdilerinin üretimi ile bu ürünlerin tüketicilere satışı gibi tarımsal üretim ve pazarlama sürecini dahil eden çalışmalarda mevcuttur (Ünan, 2001:9).

Gelir Vergisi Kanunu’nda (GVK) ise tarımsal faaliyet şöyle tanımlanmıştır: “Arazide, deniz, göl ve nehirlerde ekim, dikim, bakım, üretme, yetiştirme ve ıslah yollarıyla veyahut doğrudan doğruya tabiatan istifade etmek suretiyle nebat, orman, hayvan, balık ve bunların mahsullerinin istihsalini, avlanmasını, avcılarını ve yetiştiricilerini tarafından muhafazasını, taşınmasını, satılmasını veya mahsullerden sair şekilde faydalanılmasını ifade eder. Bazı nebat ve hayvan nevelerinde, istihsalin doğrudan doğruya arazi üzerinde yapılmaması zirai faaliyetin mahiyetini değiştirmez. Ağım yapmak suretiyle erkek damızlık beslenmesi, çiftçiye ait her türlü ziraat makine ve aletlerinin başka çiftçilerin



AL-FARABI 1st International Congress on Social Sciences

May 11-14, 2017 Gaziantep / TURKEY

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines



IKSAD

www.iksad.org

kongreiksad@gmail.com

www.iksadkongre.org

KAZNU

zirai istihsal iğlerinde çalıştırılması da zirai faaliyetten sayılır...” (GVK. md.52). Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ise; tarımsal faaliyetleri hasat noktasına kadar ele almış, tarımsal üretimden elde edilen ürünlerin iğlenmesini tarımsal faaliyet olarak saymamış ve üzümünden şarap elde etmeyi buna örnek olarak vermiştir (UMS 41, md.3).

İnsanların ihtiyaçlarını karşılamak için mal ve hizmet üreten ve bu üretimin gerçekleştirilmesi için gerekli olan para, hammadde, iğgücü vb. üretim faktörlerinin bilinçli ve sistemli bir şekilde bir araya getirildiği ekonomik varlığa iğletme denilmektedir. İğletmeler fayda oluşturmak amacıyla kurulan; sanayi, ticaret ve tarım iğletmeleri şeklinde sınıflandırılabilen ekonomik ünitelerdir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), tarım iğletmelerini řu şekilde tanımlamaktadır. ”Yasal durumu ne olursa olsun, sahip olduğu, ortakçılık, yarıcılık ya da kiralama şeklinde iğlediği arazinin büyüklüğüne bakılmaksızın kendi adına bitkisel üretim yapan ya da küçükbaş veya büyükbaş hayvan besleyen yahut hem bitkisel üretim hem hayvancılık yapan tek yönetim altındaki ekonomik birimdir...” (<http://www.tuik.gov.tr>, erişim tarihi: 22.12.2016).

Genel olarak tarım iğletmesi, toprağı ve tohumu kullanarak bitkisel ve hayvansal tarım maddeleri üreten ve bunları yarı mamul veya mamul haline getiren ekonomik bir birimdir (Erdamar, 1985:12). Tarım ekonomisinin ana dallarından biri olan tarımsal iğletmecilik ise, tarımda iğletme olarak isimlendirilen üretim birimlerinin rasyonel ve karlı bir biçimde çalışmasını sağlayacak ilke ve uygulamaları inceleyen bir bilimdir (Açıl, 1980:323). Tarımsal faaliyetler sonucunda mümkün olan en yüksek gelirin elde edilmesi için, üretime aktarılan kaynakların verimli bir biçimde kullanılması gerekmektedir.

TARIMSAL YATIRIMLARA YÖNELĐK FİNANSMAN KAYNAKLARI

Tarımsal yatırımlara yönelik finansal destekler, genel olarak tarımsal kredi bağlığı altında toplanmaktadır. Tarımsal kredi; iç ve dış pazarlarda pazarlama kabiliyeti bulunan tarımsal ürünlerin üretilmesi, iğlenmesi, değerlendirilmesi, depolanması, saklanması ve pazarlanmasına yönelik her türlü yatırım ve iğletme harcamaları ile bir bilgiye/ürüne yönelik özel projelerin finansmanı amacıyla kullanılan kredilerdir.

Tarımsal kredi kullanımındaki temel amaç üretimin kalitesini ve miktarını arttırmak için yeterli ve kaliteli girdi sağlayabilmek olup diğer amaçlar; çiftçileri bir tarımsal iğletme sahibi yapmak, verim artışı yoluyla üretimi arttırmak, tarımsal üretime girdi sağlamak, tarımsal ürünlerin değerlenmesini sağlamak, pazarlanmasını kolaylaştırmak, iğletme ve yatırım unsurlarını tamamlamak olarak sıralanabilir.



AL-FARABI 1st International Congress on Social Sciences

May 11-14, 2017 Gaziantep / TURKEY

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines



IKSAD

www.iksad.org

kongreiksad@gmail.com

www.iksadkongre.org

KAZNU

Tarımsal krediler; konu, vade ve amaç ayrımı yapılarak sınıflandırılabilir:

- Konularına göre tarımsal krediler; hayvancılık (büyükbaş hayvan yetiştiriciliği ve besiciliği, küçükbaş hayvan yetiştiriciliği ve besiciliği, tavukçuluk vb.), bitkisel üretim (meyve bahçesi, örtü altı tarım işletmesi, bağ, fide, fidan vb.), gübre (azot, fosfor ve potasyum kaynaklı gübreler vb.) ve mekanizasyon (traktör, biçerdöver, makine ve ekipman vb.) kredileridir.
- Vadelerine göre tarımsal krediler; kısa vadeli (vadesi en çok 1 yıl), orta vadeli (vadesi azami 5 yıl ve donanım tedarikine yönelik) ve uzun vadeli (vadesi 5 yıldan daha uzun, arazi ve makine alımlarına yönelik) kredilerdir.
- Amaçlarına göre tarımsal krediler; işletme (genellikle kısa vadeli cari ihtiyaçlara yönelik), yatırım (daha çok makine ve ekipman alımına yönelik) ve diğer (sözleşmeli, projeli üretimlere yönelik) kredilerdir.

Söz konusu krediler, kaynaklarına göre kurumsal ve kurumsal olmayan ayrımına tabi tutulmak suretiyle temin edilebilir. Kişilerden çeyitli çekillerde alınan krediler kurumsal olmayan finansman kaynaklarını, kurum ve kuruluşlardan alınan ve genellikle bir projeye bağlı olan krediler ise kurumsal finansman kaynaklarını ifade etmektedir (Çetin, 2008:39).

Cumhuriyetin ilk yıllarına dek, ülkemizde çiftçiler, daha çok kurumsal olmayan finansal kaynaklardan iki şekilde borç alırlardı. Bunlardan birincisi; yakın komşu ve akrabalarından alınan borçlardı ve güvene dayalı alınıp verilen bu borçların herhangi bir maliyeti yoktu. Zamanla ekonomik koşulların değişmesi ve paranın alternatif maliyetinin farkına varılması sonucunda, karşılıksız borç uygulamasından neredeyse vazgeçilmiş ve çiftçi yüksek faizle borç veren tefecilere yönelmiştir. Kar oranlarının düşük, sermayenin devir süratının çok yavaş olduğu tarım sektöründe, özellikle küçük üreticiler için bu şekilde kaynak kullanımı hiç te uygun değildir (Gaytancıoğlu, 2009:79).

Kurumsal finansman kaynakları ise kanun ve yönetmeliklerle kurulmuş, kredi işlerini belirli esaslara göre yürüten kamu ve özel sektöre ait kuruluşlardır (Gaytancıoğlu, 2009:80).

Söz konusu kuruluşlar;

- Kamu Tarımsal Kredi Kuruluşları
- Tarım Kredi Kooperatifleri
- Özel Kredi Kurumları
- Merkez Bankaları olarak gruplandırılabilir.



AL-FARABI 1st International Congress on Social Sciences

May 11-14, 2017 Gaziantep / TURKEY

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines



İKSAD

www.iksad.org

kongreiksad@gmail.com

www.iksadkongre.org

KAZNU

Türk tarımının kurumsal finansman kaynağı bir İktisadi Devlet Teşekkülü (İDT) olan T.C. Ziraat Bankası ile Tarım Kredi Kooperatifleri Birliği'dir (TKK). T.C. Ziraat Bankası'nın tarım sektörüne açtığı kredilerin toplam krediler içerisindeki payı oldukça yüksek olup tarıma kaynak aktaran temel kuruluş olma niteliğine sahiptir. Öyle ki; 2016 yılında T.C. Ziraat Bankası'nın tarımsal kredileri toplamı 42 milyar Türk Lirasını bulmuştur.

T.C. Ziraat Bankası'nın yanında, özel sermayeli kredi kuruluşları da çiftçilere düşük faizli kredi vermektedir. Söz konusu kuruluşlara, mevduat ve katılım bankaları olmak üzere özel ticari bankalar ve sigorta şirketleri örnek olarak gösterilebilir.

Merkez Bankaları, pek çok ülkede tarımsal finansman uygulamalarını yaygınlaştırmak çabası içinde olmaktadır. Merkez Bankalarının kredi faaliyetleri kredi kuruluşlarını finanse etmek ve reeskont işlemleriyle katkı sağlamak şeklindedir (Gaytancıoğlu, 2009:81).

Ülkemizdeki fiili durumun ortaya çıkarılarak durumun daha iyi kavranmasına yardımcı olması amacıyla bazı verilere takip eden satırlarda yer verilmektedir:

Faaliyete göre değişmekle birlikte 2016 yılı itibarıyla tarımsal kredilerde, %25-%100 arasında faiz indirimi uygulanmıştır. Sübvansiyonlu tarımsal kredilerin cari faiz oranı %0,00-%8,2 aralığındadır. T.C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından 2015 yılında toplam 28,5 milyar Türk Liralık tarımsal kredi kullanılmış olup bu tutar, 2016 yılının ilk 10 ayında 26,1 milyar Türk Lirasıdır (Tablo 1.).



AL-FARABI 1st International Congress on Social Sciences

May 11-14, 2017 Gaziantep / TURKEY

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines



İKSAD

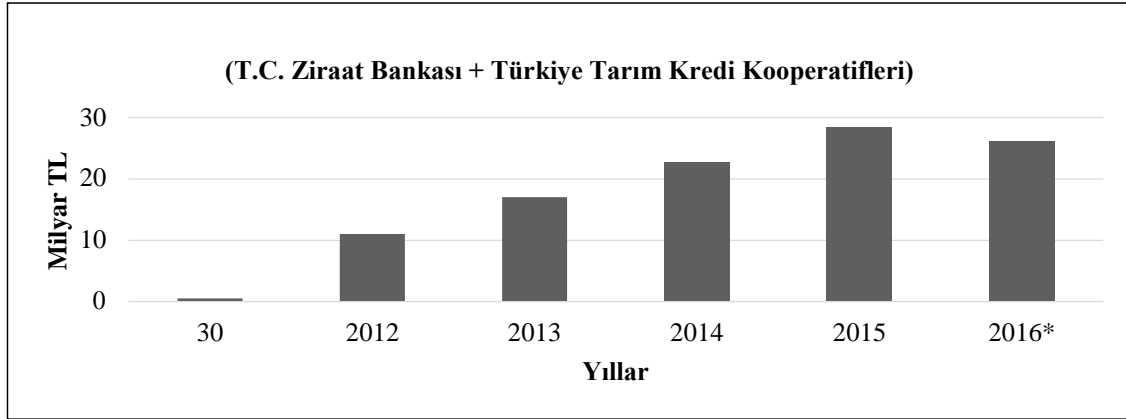
www.iksad.org

kongreiksad@gmail.com

www.iksadkongre.org

KAZNU

Tablo 1. Yıllar İtibariyle Tarımsal Kredi Kullanım Tutarları



Kaynak: www.tarim.gov.tr/arayuz/9icerik.asp?efl=tarim_sektor/index.htm, erişim tarihi: 22.12.2016

*10 aylık değerdir.

Tarımsal kredilerin geri dönüş oranları; T.C. Ziraat Bankası'nda 2002 yılında %38 iken, 2015 yılında %99,1'e, Tarım Kredi Kooperatiflerinde 2002 yılında %71 iken, 2015 yılında %96,6'ya yükselmiştir.

T.C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerince tarımsal üretime yönelik olarak belirlenen üst limit ve düşük faiz oranlarıyla yatırım ve işletme kredisi kullanılmaktadır. Buna göre; Banka ve TKK'ca T.C. Ziraat Bankası tarafından uygulanmakta olan tarımsal kredi cari faiz oranlarından, kredi konuları itibarıyla belirlenen oranlarda indirim yapıp, kredi üst limitleri aşılmamak suretiyle tarımsal kredi verilir ve tarımsal ürünler kredi tutarı üzerinden sigorta ettirilir. İndirim oranlarının kademeli olarak uygulanacağı üretim konularında kredi kullanacak üreticiler, indirim oranlarından, kullanacakları kredi miktarına göre kademeli olarak yararlanır.

KURGUSAL BİR ÖRNEK ÜZERİNDEN İNCELEME: KURUMSAL FİNANSMAN KAYNAĞI KULLANILARAK DOMATES SERASI YATIRIMI YAPILMASI

Bir işletmenin 25 dekarlık kapalı alanda domates üretimi yapmak istediği varsayalım. Taçıt araçları için ikinci el fiyatları olmak üzere ihtiyaç duyulan tüm girdi miktar ve tutarları için piyasa ortalamaları kullanılarak elde edilen verilere Tablo 2.'de yer verilmektedir. Görüleceği üzere ilgili yatırım için ihtiyaç duyulan kaynak tutarı 1.900.000,00 Türk Lirasıdır. Tarımsal kredi uygulamasında, her bir harcama kalemi farklı faiz oranları üzerinden kredilendirildiğinden her biri ayrı kalemler olarak çalışılmak durumundadır. Bu gereklilik temel alınmak ve komisyon oranlarındaki farklılıklar gözletmek kaydıyla seçili finansman kuruluşları üzerinden söz konusu yatırıma ilişkin kaynak kullanımı tüm içeriğiyle aşağıda gösterilmektedir. Kurumsallaşmış kredi kuruluşları içerisinde seçim



AL-FARABI 1st International Congress on Social Sciences

May 11-14, 2017 Gaziantep / TURKEY

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines



İKSAD

www.iksad.org

kongreiksad@gmail.com

www.iksadkongre.org

KAZNU

yapılırken ana kütleyi büyük ölçüde temsil etmesine dikkat edilmiş olup seçilen beğ kuruluşun Mersin'de faaliyet gösteren temsilciliklerine bizzat gidilerek mevcut durum ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Tablo 2. Yatırıma İlişkin Detaylar (,00 TL)

HARCAMA KALEMLERİ	
ARSA VE ARAZİLER	900.000
25 Dönüm Sera Arazisi	750.000
5 Dönüm Çıplak Arazisi	150.000
BİNALAR	130.000
Sera idari Bina-depo	
Araç-gereç-sulama-Malz.	
TEŞİS, MAKİNE VE CİHAZLAR	750.000
25 Dönüm Plastik Sera Tesisi	
(Demir Malzeme 20.000*25=500.000)	
(Plastik Malzeme 2.000*25=50.000)	
(Fide-Dikim-İçcilik= 200.000)	
TAĞİTLER	70.000
Fiat Kamyonet	30.000
New Holland Traktör	
DEMİRBAĞLAR	50.000
Bakım Onarım Atölyesinde Kullanılabilir Malzeme	
TOPLAM	1.900.000

T.C. Ziraat Bankası

Örnekte yer alan sera yatırımı, yatırım kredileri kapsamına girmektedir. T.C. Ziraat Bankası yatırım kredilerini yılda bir ödemeli ve beğ yıl vade ile kullanılabilmektedir. 2017 yılı Ocak ayı itibarıyla yatırım kredileri faiz oranı yıllık %12 olup kredi kullanan çiftçilerin tarım sigortası (tarsim) yaptırılmaları durumunda faiz oranında %50 indirim sağlanmaktadır. Ancak kullanılan krediye tarsim, kredi hayat sigortası, kredi komisyonu, kredi değerlendirme masrafları eklenmekte ve kredi maliyeti yaklaşık olarak %10 civarında olmaktadır. Ayrıca sözü edilen ek masraflar, kredi kullanacak kişi ve coğrafi konuma bağlı olarak değişebilmektedir.

Gerçek kişiler için gerekli belgeler; nüfus cüzdanı, çiftçi belgesi/çiftçi kayıt sistem belgesi (ÇKS), tarımsal işletmeyi kanıtlayıcı belgeler (tapu kaydı, kira kontratı, vb.), krediye karşılık



AL-FARABI 1st International Congress on Social Sciences

May 11-14, 2017 Gaziantep / TURKEY

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines



IKSAD

www.iksad.org

kongreiksad@gmail.com

www.iksadkongre.org

KAZNU

gösterilecek teminatlara ilişkin belgeler, bilanço esasına göre faaliyet gösteren işletmelerde son üç yıla ait bilanço ve gelir tablosudur.

Tüzel kişiler için ise; çiftçi belgesi/ çiftçi kayıt sistem belgesi, tüzel kişilik ana sözleşmesinin (varsa değişikliklerin) yayımlandığı ticaret sicili gazetesi, oda kayıt belgesi, vergi levhası, tüzel kişiliği temsile yetkili kişilerin, temsil yetkisine ilişkin kararlar ve noter onaylı imza sirküleri, yeni kurulan tüzel kişilikler için kuruluş ve/veya son yıla ait, diğerlerinde ise en az son üç yıla ait bilanço ve gelir tablosu, tarımsal işletmesini tevsik edici belgeler (tapu kaydı, kira kontratı vb), krediye karşılık gösterilecek teminatlara ilişkin belgelerdir (<http://www.ziraat.com.tr>, erişim tarihi: 09.01.2017).

T.C. Ziraat Bankası, örnekteki arsa ve araziler için gayrimenkul eksper değerinin %75'i oranında kredi kullanırken, diğer ekipmanların değerinin tamamı için kredi kullanmaktadır. Buna göre; 900.000,00 TL'lik arsa ve arazi değerinin %75'i olan 675.000,00 TL tutarında kredi talep edilebilir. Geri ödemesi yıllık 193.725,00 TL'den beş yılda toplam 968.625,00 TL olarak gerçekleştirilecektir. Bu durumda arsa ve arazi için finansman gideri 293.625,00 TL olmaktadır.

Diğer ekipmanlar damlama sulamadan sera malzemesine kadar olan tüm girdiler olup değerlerinin tamamı için kredi talep edilebilir. Arsa ve arazi haricinde 1.000.000,00 TL'lik ekipman yatırımı gerekmekte olup Hazine Müsteğarlığı'nca faiz desteği sağlanabilmektedir. Kullanılacak 1.000.000,00 TL kredi için yıllık 287.000,00 TL'den beş yılda toplam 1.435.000,00 TL geri ödeme bulunacaktır. Yani girişimci, kullanmış olduğu ekipman kredisi için 435.000,00 TL'lik finansman giderine katlanacaktır.

Sera yatırımının finansmanına yönelik olarak T.C. Ziraat Bankası'ndan 1.900.000,00 TL kredi kullanılması durumunda katlanılacak finansman gideri toplamda 728.625,00 TL olmaktadır.

Tarım Kredi Kooperatifleri Birliği

1863 yılında kurulan Tarım Kredi Kooperatifleri Birliği ortaklarına kısa vadeli işletme ve orta vadeli yatırım kredileri kullanmaktadır. Kısa vadeli işletme kredileri, ortaklarının tohumluk, fide, fidan, kimyevi gübre, zirai mücadele ilacı, karma hayvan yemi, akaryakıt gibi girdilerinin temini ve genel ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla nakit ve bir yıl vadeli olarak verilmektedir. Orta vadeli yatırım kredileri ise; donatma, tarımsal araç-gereç, hayvancılık donatma ve tarımsal sulama başlıklarını taşımakta olup en çok 4 yıla kadar vadeli kullanılan aynı nitelikteki kredilerdir.



AL-FARABI 1st International Congress on Social Sciences

May 11-14, 2017 Gaziantep / TURKEY

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines



IKSAD

www.iksad.org

kongreiksad@gmail.com

www.iksadkongre.org

KAZNU

Kredi limitleri; Kooperatif yetkisinde kullanılabilen genel Çahıs haddi 50.000,00 TL, Bölge Birliklerinin ölçğine göre genel Çahıs haddinin beÇ katına kadar kullanılabilen özel Çahıs haddi ve sözleşmeli üretim Çahıs haddi 250.000,00 TL ve Merkez Birliği Onaylı 1.000.000,00 TL'dir.

Uygulanan kredi faiz oranları ise; bir yıla kadar vadeli olarak kullanılan krediler için %8, bir ile dört yıl aralığında vadeyle kullanılan krediler için %10, 2014/7201 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında ortaklara kullanılan krediler için % 0,00-%7,5'tur (<http://www.tarimkredi.org.tr>, eriğim tarihi: 09.01.2017).

Tarım Kredi Kooperatifleri arsa ve arazi kredisi vermediğinden, örnekte yer alan 900.000,00 TL tutarındaki arazi bedeli farklı finansman kaynaklarından sağlanmak durumundadır. Bu durumda talep edilebilecek kredi tutarı 1.000.000,00 TL olup dört yıl vadeli. Kredi faizine %1 oranında fon, bir yıldan uzun vadelerde %1 sabit komisyon ve %3 değiğken komisyon olmak üzere %4 komisyon eklenmektedir. Kredi faiz oranı olan %10 üzerinden %50 devlet desteği sağlanmakta ve faiz oranı %5 olmaktadır. Ancak toplam %5 oranında fon ve komisyon tutarının eklendiği düğünüldüğünde kredinin maliyeti yeniden %10'a yükselmektedir. Her yıl, kredinin o yıla ait anapara taksitinin yanı sıra, kalan anapara tutarının faizi de tahsil edilmektedir. Örneğe göre; 1.000.000,00 TL'lık kredinin her yıl ödenecek 250.000,00 TL anapara taksitine ek olarak, kalan anapara tutarını ifade eden 750.000,00 TL'nin o yıla iliğkin faizi de tahsil edilmektedir. Bu durumda; alınan 1.000.000,00 TL'lık yatırım kredisi için her yıl ödenecek anapara tutarı 250.000 olup yanı sıra birinci yıl için 100.000,00 TL, ikinci yıl için 75.000,00 TL, üçüncü yıl için 50.000,00 TL ve dördüncü yıl için 25.000,00 TL faiz ödenecek olup toplam finansman gideri 250.000,00 TL olacaktır.

Denizbank

Denizbank 2004 yılı bağında satın alarak bünyesine dahil ettiği Tariğ ortaklarına dönük kredi faaliyetleri ile tarımsal kredi vermeye bağlandığtır. Halen bankanın, pamuk, üzüm, incir, zeytin, patates gibi tarımsal ürünleri üreten ve itibarı yüksek üreticilere dönük iğletme kredisi, hayvancılığa dönük yatırım kredisi yanında traktör alım kredisi uygulamaları bulunmaktadır. Denizbank'ın sağladığı üretici kart, çiftçinin tarımsal üretimiyle ilgili ihtiyaçlarının yanı sıra bireysel ihtiyaçlarına yönelik pratik finansal çözümler de sunmaktadır. Söz konusu çözümler; hasat vadeli ödeme, gelire uygun ödeme, 7/24 nakit çekme, 7/24 alığveriğ, kampanyalı iğlemlerde ekstra avantajlar olarak sıralanabilir (TaÇkırın ve Özüdoğru, 2010:160).



AL-FARABI 1st International Congress on Social Sciences

May 11-14, 2017 Gaziantep / TURKEY

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines



İKSAD

www.iksad.org

kongreiksad@gmail.com

www.iksadkongre.org

KAZNU

Denizbank, tüm proje için kredi kullandırabildiği gibi her bir harcama kalemi için ayrı olarak ta kredi kullandırabilmekte, uyguladığı kredi faiz oranı ve diğer masraflar aynı olduğundan finansman maliyeti değişmemektedir.

Örnekteki 900.000,00 TL'lik arsa ve arazi değerinin %75'i olan 675.000,00 TL için beğ yıl vadeli kredi kullanılabilir. Söz konusu kredinin geri dönüşü yılda 204.950,38 TL olmak üzere 5 yılda toplam 1.024.751,92 TL olmaktadır. Yani arsa ve arazi için sağlanan kaynak nedeniyle katlanılan finansman gideri 333.097,06 TL'dir. Diğer ekipmanlar ise damlama sulamadan, sera malzemesine kadar olan tüm girdileri içermekte olup tamamı için kredi başvurusunda bulunulabilmektedir. Örneğe göre; ekipman tutarı olan 1.000.000,00 TL'nin %75'i oranında, yani 750.000,00 TL kredi yılda bir ödemeli beğ yıl vadeli olarak kullanılabilir. Kullanılacak ekipman kredisi için yıllık 227.722,64 TL geri ödeme söz konusu olup beğ yılda 1.138.613,22 TL ödeme yapılması gerekmektedir. Bu durumda ekipman kredisinin finansman gideri 370.107,83 TL olarak gerçekleşecektir.

Sera yatırımı için Denizbank'tan kaynak sağlanması durumunda, katlanılacak toplam finansman gideri 703.204,88 TL olup söz konusu maliyet %1,25'i faiz, %0,07'si diğer masraflar olmak üzere aylık %1,32 oranı üzerinden hesaplanmaktadır. Bu durumda yıllık finansman maliyeti %15,80 olmaktadır.

ğekerbank

ğekerbank, sayıları yüz binleri bulan kooperatif üyesi pancar üreticisinin küçük birikimleriyle tarım ve Çeker sanayinin finansmanı amacıyla kurulan ğekerbank; esnaf/içletme bankacılığı, kurumsal/ticari bankacılık, KOBİ ve tarım bankacılığı ile bireysel bankacılık alanlarında faaliyet göstermektedir. Tabana yaygın bankacılık anlayışıyla misyonunu "Anadolu Bankacılığı" olarak tanımlayan ğekerbank, Türkiye'nin ilk mikro finansman kredilendirme modelini uygulayarak bankacılık hizmetleriyle tanıtmamıç kesimlere ulaşmakta; saha bankacılığı yaparak finansmana erişimin her segmentte erişit olması için projeler geliştirmektedir, sosyal platformlar oluşturmaktadır. Üretimin sürdürülebilirliği için "Aile Çiftçiliği Bankacılığı"ni başlatan ğekerbank, proje ile tarım ve kırsal kalkınmayı desteklerken, yerel kültürün yaşaması için de çalışmaktadır (<http://www.sekerbank.com.tr>, erişim tarihi: 15.02.2017).

ğekerbank, örnekteki sera yatırımı bir bütün olarak değil de, her bir harcama kalemini ayrı ayrı ele alarak değerlendirmekte ve buna göre kredi kullandırmaktadır. Örnekteki 900.000,00 TL'lik arsa ve arazi değerinin %80'i olan 720.000,00 TL için kredi beğ yıl vadeli yılda bir ödemeli kredi kullanılabilir. 720.000,00 TL'lik söz konusu kredinin aylık %1,25 faiz oranı üzerinden yılda 219.834,96 TL olmak üzere toplam 1.099.174,77 TL geri ödemesi olacaktır. Yani, arsa ve arazi için kullanılan kaynak karşılığında 379.174,77 TL finansman giderine katlanılacaktır.



AL-FARABI 1st International Congress on Social Sciences

May 11-14, 2017 Gaziantep / TURKEY

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines



İKSAD

www.iksad.org

kongreiksad@gmail.com

www.iksadkongre.org

KAZNU

gekerbank sulama kredilerinin tamamını kredilendirebilmektedir. Örnekteki 130.000,00 TL'lik sulama malzemesi kredisi için beğ yıl vadeli yıllık ödemeli kredi kullanılabilir. Sulama için kullanılacak kredinin, aylık %1,50'den her yıl için 42.693,74 TL olmak üzere toplam 213.468,70 TL geri ödemesi olacaktır. Bu durumda katlanılan finansman gideri 83.468,70 TL'dir.

TaÇıtlar için ise taÇıt değerinin %60'ı kredi olarak kullanılmaktadır. Örnekte yer alan 70.000,00 TL tutarındaki taÇıt değerinin 42.000,00 TL'si kredi olarak talep edilebilir. %1,17 faiz oranından yılda bir ödemeli beğ yıl vadeli olarak kredi olarak kullanıldığında, yıllık 12.506,22 TL olmak üzere toplam 62.531,10 TL geri ödemede bulunulacak ve 20.531,10 TL finansman giderine katlanılmıÇ olunacaktır.

Sera ve diğer malzemelerin tümü için kredi kullanımı söz konusu olup % 1,16 aylık faiz oranı üzerinden yılda bir ödemeli beğ yıl vadeli kredi talebinde bulunulabilir. Örnekteki 800.000,00 TL'lik sera ve malzeme giderleri için yılda 238.813,61 TL olmak üzere toplamda 1.194.068,05 TL geri ödemede bulunulacaktır. Katlanılan finansman gideri ise 394.068,05 TL'dir.

Bu durumda, örnekteki 1.900.000,00 TL'lik yatırım tutarının her bir harcama kalemi ayrı ayrı ele alınmak kaydıyla 1.692.000,00 TL tutarında kredi kullanılabilir. Beğ yıllık vade sonunda toplam geri ödeme 2.569.242,62 TL ve finansman gideri 877.242,62 TL olmaktadır.

Kuveyt Türk Katılım Bankası

Kuveyt Türk Katılım Bankası, 1989 yılında özel finans kurumu statüsünde kurulmuÇ, bankacılık kanunundaki değiÇlikle birlikte 2006 yılından itibaren katılım bankası olarak faaliyetine devam etmiÇtir. Kuveyt Türk, faizsiz bankacılık ilkesi doğrultusunda, gerek doğrudan finansman desteğiyle gerekse müÇterek teÇebbüs ortaklığıyla gerçek ve tüzel kiÇi yatırımcıları desteklemektedir. (<https://www.kuveytturk.com.tr>, eriÇimtarihi: 19.02.2017)

Kuveyt Türk'ün özel bir tarımsal destek programı bulunmamaktadır. Buna göre örnekteki sera yatırımı, ya arsa ve araziye yönelik ayrı, diğer harcama kalemlerine yönelik ayrı bir finansman paketi biçiminde ya da tüm yatırım tutarı arsa taksitli ticari finansman kredisi biçiminde desteklenebilmektedir.

Örnekteki 900.000,00 TL'lik arsa ve arazi değeri için Kuveyt Türk beğ yıl vade ile yılda bir ödemeli finansal destek sunabilmektedir. Söz konusu kredinin aylık kar/zarar payı %1,30 olup yıllık 287.027,18 TL'lik taksitlerle toplam 1.435.135,93 TL olarak geri ödenecektir. Katlanılan finansman gideri 535.135,93 TL olacaktır.



AL-FARABI 1st International Congress on Social Sciences

May 11-14, 2017 Gaziantep / TURKEY

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines



İKSAD

www.iksad.org

kongreiksad@gmail.com

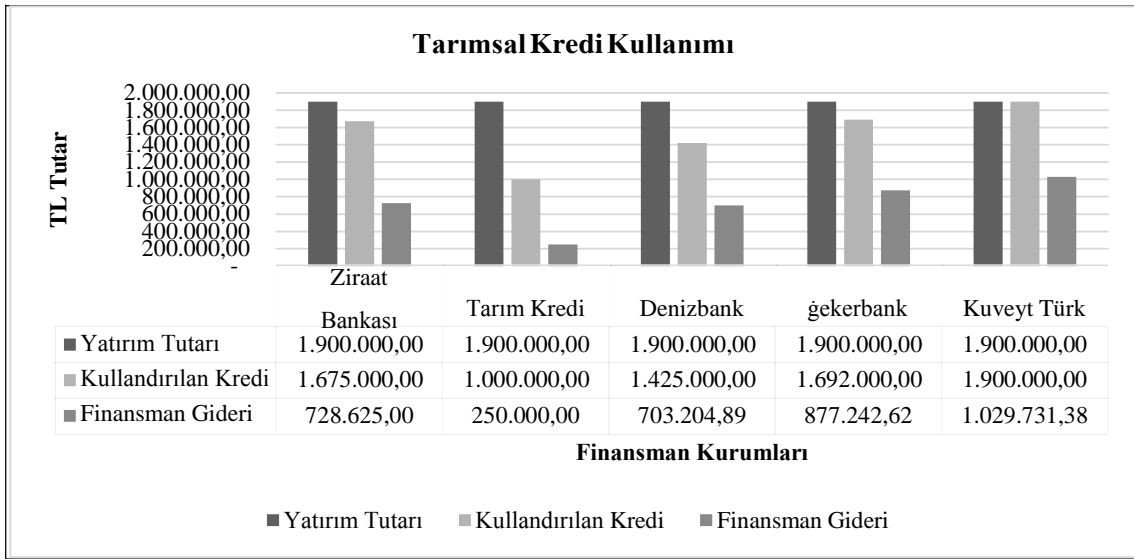
www.iksadkongre.org

KAZNU

Diğer ekipmanların tamamı için kaynak talebinde bulunulabilmektedir. Örnekteki 1.000.000,00 TL'lik ekipman yatırımı için yine aynı kar/zarar payı üzerinden yılda bir ödemeli beğ yıl vadeli kaynak kullanılabilir. Söz konusu tutar için yılda 318.919,09 TL olmak üzere vade sonunda 1.594.595,45 TL geri ödeme yapılmış olacak, katlanılacak finansman gideri 594.595,45 TL olarak gerçekleşecektir.

Buna göre; Kuveyt Türk'ün kullanacağı 1.900.000,00 TL'lik toplam kaynağın girişimciye toplam maliyeti 1.029.731,38 TL olacaktır.

Tablo 3. Örnek Tarımsal Kredi Kullanım ve Finansman Giderleri (TL)



Kurgusal örnek üzerinden, kurumsallaşmış kredi kaynaklarını büyük ölçüde temsil edecek biçimde seçilen kuruluşların sunduğu finansal desteklerin ve maliyetinin incelendiği bu bölümün sonucu Tablo 3.'de gösterilmektedir. Toplam katlanılan finansman gideri, kullanılan kredinin; T.C. Ziraat Bankası'nda %45, Tarım Kredi Kooperatifleri Birliği'nde %25, Denizbank'ta %49, Şekerbank'ta %52, Kuveyt Türk'te %54'üne denk gelmektedir. Ayrıca belirtmek gerekir ki; maksimum vade Tarım Kredi Kooperatiflerinde dört, diğer finansman kuruluşlarında beğ yıldır. Belirtilen finansman giderleri ve kullanılabilen kredi tutarları 2017 yılı ocak ayı içerisindeki kredilerde söz konusu olup, gerek faiz oranları gerekse kredi kullanma şartları sürekli değişkenlik göstermektedir.



AL-FARABI 1st International Congress on Social Sciences

May 11-14, 2017 Gaziantep / TURKEY

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines



İKSAD

www.iksad.org

kongreiksad@gmail.com

www.iksadkongre.org

KAZNU

SONUÇ

Tarımda; üretim döneminin uzunluğu, doğal koşullar, teknolojiye rağmen iğücü kullanma zorunluluğu, piyasa talebine geç cevap verilebilmesi, gelir ve giderler arasındaki uzun zaman farkı gibi nedenlerle tarımsal kredi ihtiyacı artmakta kullanımı yaygınlaşmaktadır. Tarımsal yatırımlara yönelik kaynak ihtiyacı kurumsallaşmamış ve kurumsallaşmış finansman kaynaklarından sağlanabilmektedir. Özellikle son yıllarda kurumsallaşmış kredi kaynaklarından sağlanan kredi tutarı artış göstermekte olup bu duruma yol açan en önemli faktörler faiz oranlarının sabit bir seyir izlemesi ve düşmesi ile tarımsal kredi ve krediye ulaşma olanaklarındaki artıştır. Geçmiş yıllarda tarımsal kredinin neredeyse tamamı T.C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri"nce sağlanmakta iken bugün pek çok özel sermayeli banka da tarıma kaynak aktarmaya başlamıştır.

Bu çalışmada, tarım sektörünün, finansman kaynakları konu edilerek incelenmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla, öncelikle tarımsal finansman kaynakları araştırılmış, kurumsallaşmış finansman kaynaklarını büyük ölçüde temsil edecek biçimde seçilen kuruluşlar, kurgulanan bir örnek üzerinden uygulama ve maliyetler açısından analiz edilerek karşılaştırılmıştır. Ortaya çıkan sonuç, tarımsal yatırım yapmayı planlayan bir girişimci için farklı finansman kaynakları arasında karşılaştırmalı bir seçim yapabilmenin oldukça güç olduğudur.

Öncelikle yatırım için talep edilen finansman tutarı için her kuruluş farklı uygulamalara sahiptir. Biri talep edilen tutarın tamamını kredilendirirken diğeri belirli bir oranına kaynak sağlamaktadır. Yine bazı kuruluşlar yılda bir ödeme isterken bazıları aylık ödeme talep etmektedir. Tarımsal kredi araçları olmasına rağmen bazı finansman kuruluşlarının yeterli uzmana sahip olmaması dikkat çeken önemli bir eksikliktir. Ortaya çıkan diğeri bir konu ise faizsiz kaynak kullanımınıdır. Faiz hassasiyeti olan bir girişimci istediği yönde ürünler sunan bir kuruluş bulmakta zorlanmaktadır. T.C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerinin bazı harcama kalemlerinde faizsiz kaynak kullandırması söz konusu ise de, çoğunlukla kısa vadeli veya sadece birkaç kalemi ile ilgilidir. Katılım bankaları faiz oranı yerine kar/zarar payı üzerinden kaynak sağlamakla birlikte tarımsal kredi konusunda yeterince uzmanlaşmamış hatta neredeyse tarımsal kredi konusuna hiç eğilmemiş durumdadırlar. Faiz (kar/zarar payı) dışında çeşitli masraf, sigorta ve komisyon istenmekte ve söz konusu masraflar oldukça önemli bir maliyet unsuru oluşturmaktadır. En önemlisi, çoklukla talep edilen ipotek ve gayrimenkuller oluşturulduktan veya yatırımın bir kısmı yapıldıktan sonra kredilendirmeye gidilmektedir ki; bu durumun yol açtığı belirsizlik yatırımların önünde önemli bir engel oluşturmaktadır.



AL-FARABI 1st International Congress on Social Sciences

May 11-14, 2017 Gaziantep / TURKEY

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines



İKSAD

www.iksad.org

kongreiksad@gmail.com

www.iksadkongre.org

KAZNU

Tüm bu sorunların ıġığında getirilebilecek çözümler; kaynak kullanma arzusundaki tarımsal yatırımcılara ilgili finansman kuruluğlarınınca gerekli bilgilendirmede bulunulması, deġiken faiz yerine sabit faizin kullanılması, faiz oranının (kar/zarar payı) yanında maliyet arttırıcı ek masraflar istenmemeli, uygulamada yeknesaklık sağlamaya yardımcı olacak bir tarımsal kredi üst kurumu kurularak tarımsal kredi havuzu oluğturulmalıdır. Rekabete engel teğkil etmeyecek biçimde tarımsal kredi üst kuruluğunun oluğturulmasıyla; tarımsal yatırımlara yönelik kaynak arayışında olan girişimciler bu kuruluğa bağvurarak teminatlarını bu kuruma verebilir, bağvuru sahiplerinin kredi potansiyeli merkezi olarak belirlenebilir ve vadesi geçmiş kredilerin tahsili sağlanabilir.

KAYNAKÇA

ACAR, M., (2006), DTÖ ve AB İġığında Türk Tarımının Geleceği, Orion Yayınevi, Ankara.

AÇIL, A. F., (1980), Tarım Ekonomisi, AÜ. Ziraat Fakültesi Yayınları, Yayın No:721, Ankara.

BALABAN, A., YEGİN, H., BENLİ, E. ve YAVUZ, O., (1981), "Türkiye'de İklim, Toprak, Su, Bitki ve Hayvan Varlığı Potansiyeli ", Türkiye 2. Tarım Kongresi, Ankara.

ÇETİN, Bahattin, (2008), Tarımsal Finansman, Nobel Yayın Dağıtım, 1. Basım, Ankara

ERDAMAR, C., (1985), Tarım Üçletmelerinde Muhasebe Düzeni, İstanbul Üniversitesi Yayını, Yayın No: 3343, İstanbul.

GAYTANCIOĞLU, O., (2009), Türkiye ve Dünyada Tarımsal Destekleme Politikası, İTO, İstanbul.

İNAN, Ė. H., (2001), Tarım Ekonomisi ve Üçletmeciliği, 5. Baskı, Tekirdağ.

REHBER, E., ÇETİN, B., (1998), Tarım Ekonomisi, Bursa.

TAĞKIRAN, R., ÖZÜDOĞRU, H., (2010), Türkiye'de Tarımsal Kredi Uygulamaları, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, Yıl:2010, Sayı: 1

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Tar%C4%B1m>, Erişim Tarihi: 20.12.2016

http://www.tarim.gov.tr/arayuz/9icerik.asp?efl=tarim_sektor/index.htm, Erişim Tarihi: 22.12.2016.

<http://www.tuik.gov.tr/turkish/sonist/tarim/290502/tanim.doc>, Erişim Tarihi:

22.12.2016. www.tuik.gov.tr/yillik/yillik_2004.pdf, Erişim Tarihi: 20.12.2016.

<http://www.ziraat.com.tr/tr/Bankamiz/Diger/Pages/GerekliBelgeler.aspx>, Erişim Tarihi: 09.01.2017.

<http://www.ziraat.com.tr/tr/Tarimsal/DigerKredilerimiz/Pages/AraziAlimKredileri.aspx>, Erişim Tarihi: 09.01.2017.

<http://www.tarimkredi.org.tr/index.php/tr/krediler.html>, Erişim Tarihi: 09.01.2017.



AL-FARABI 1st International Congress on Social Sciences

May 11-14, 2017 Gaziantep / TURKEY

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines



İKSAD

www.iksad.org

kongreiksad@gmail.com

www.iksadkongre.org

KAZNU

<http://www.sekerbank.com.tr/hakkimizda>, EriGim Tarihi: 15.02.2017.

<https://www.kuveytturk.com.tr/hakkimizda/kuveyt-turk-hakkinda/gecmisten-bugune-kuveyt-turk> EriGim Tarihi: 19.02.2017